

Vlaams
Parlement

ingediend op **507** (2020-2021) – Nr. 1
21 oktober 2020 (2020-2021)

Verslag

namens de Commissie voor Buitenlands Beleid,
Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking
en Toerisme
uitgebracht door Joris Nachtergaele en Johan Deckmyn

van het verslagmoment van de Europese Raden
van juli tot en met september 2020

*Samenstelling van de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden,
Internationale Samenwerking en Toerisme:*

Voorzitter: Cathy Coudyser.

Vaste leden:

Cathy Coudyser, Maarten De Veuster, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Karl Vanlouwe;
Johan Deckmyn, Carmen Ryheul, Kristof Slagmulder;
Karin Brouwers, Vera Jans;
Emmily Talpe, Bart Tommelein;
Tine Van den Brande, Jeremie Vaneeckhout;
Annick Lambrecht.

Plaatsvervangers:

Maaïke De Vreese, Andries Gryffroy, Sofie Joosen, Steven Vandeput, Manuela Van Werde;
Adeline Blancquaert, Stefaan Sintobin, Anke Van dermeersch;
Martine Fournier, Orry Van de Wauwer;
Jean-Jacques De Gucht, Marino Keulen;
Mieke Schauvliege, Chris Steenwegen;
Steve Vandenberghe.

Toegevoegde leden:

Jos D'Haese.

INHOUD

1. Toelichting door Axel Buyse, algemeen afgevaardigde van de Vlaamse Regering bij de EU.....	4
1.1. Negende ronde van de brexitonderhandelingen.....	4
1.2. Actuele kwesties op het Europese niveau	4
1.3. Europese Raad van 1 en 2 oktober	5
1.4. Europese Raad van 15 en 16 oktober	6
1.5. Andere lopende zaken in Europa	6
2. Vragen en opmerkingen van de leden	7
2.1. Interventie van Emmily Talpe	7
2.2. Interventie van Annick Lambrecht	7
2.3. Interventie van Karin Brouwers	7
2.4. Interventie van Karl Vanlouwe	8
3. Antwoord van Axel Buyse	9
3.1. Nationale herstelplannen.....	9
3.2. Brexit Adjustment Reserve	9
3.3. Extra middelen	10
3.4. Situatie in Wit-Rusland	10
3.5. Houding ten aanzien van Turkije.....	11
3.6. Houding ten aanzien van Wit-Rusland.....	11
3.7. Recovery and Resilience Facility	12

Op dinsdag 29 september 2020 bracht Axel Buyse, algemeen afgevaardigde van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie (EU), verslag uit over de Europese Raden over de periode van jul tot september 2020 in de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme.

(Tijdens de vergadering waren alleen de commissievoorzitter en commissiesecretaris fysiek in de commissiezaal aanwezig. De vaste leden, plaatsvervangende leden en de toegevoegde leden van de commissie kregen de mogelijkheid om online aan de vergadering deel te nemen via het platform Zoom. Andere volksvertegenwoordigers konden alleen na motivering online aan de vergadering deelnemen.)

1. Toelichting door Axel Buyse, algemeen afgevaardigde van de Vlaamse Regering bij de EU

Axel Buyse heeft het – in tegenstelling tot wat geagendeerd werd – voornamelijk over de twee komende Europese Raden, omdat door de coronaquarantaine van EU-president Charles Michel de Raad van 24 en 25 september verplaatst is naar 1 en 2 oktober. Op 15 en 16 oktober is er een volgende Europese Raad geagendeerd.

1.1. Negende ronde van de brexitonderhandelingen

Vandaag onderhandelt Michel Barnier, de onderhandelaar voor de EU, opnieuw met de Britse hoofdonderhandelaar David Frost. Dat is de negende ronde. Op de agenda staan de visserij, nog altijd een heel heikel thema, en het gelijke speelveld, met name de plannen van de Britten inzake het geven van staatssteun.

Het gedoe over de zogezegde EU-pogingen om bij een no-deal de voedselbevoorrading van de Britse Eilanden in gevaar te brengen, is gaan liggen. Wel ziet men een aanhoudende wrijving tussen de regering-Johnson en het Britse bedrijfsleven, met de transporteurs die een hoop ellende in de Britse havens verwachten als het tot een no-deal zou komen.

Op 12 oktober vindt de Vlaamse Brexit Taskforce plaats met vertegenwoordigers van de Vlaamse Regering en de voornaamste belanghebbenden.

1.2. Actuele kwesties op het Europese niveau

Ten eerste zijn er de trilaterale onderhandelingen, tussen het Europees Parlement, de Europese Commissie (EC) en de Europese Raad, over de uiteindelijke vorm die het meerjarig financieel kader (MFK) moet krijgen. Die onderhandelingen zijn nog altijd niet afgerond. De tijd dringt, want de programma's moeten kunnen starten per 1 januari, en ook dat vergt nog wat voorbereiding.

Ten tweede is de discussie over de plaats van Straatsburg in de vergaderkalender van het Europees Parlement plotseling opnieuw opgelaid. Het Europees Parlement heeft voor de tweede keer beslist om een plenaire vergadering te houden in Brussel, en niet in Straatsburg, zoals dat strikt genomen moet. De beslissing houdt uiteraard verband met de coronamaatregelen, maar onderhuids hebben heel veel parlementsleden moeite met de verhuizing om de zoveel weken naar Straatsburg.

Nettoresultaat is dat president Emmanuel Macron dreigt met hel en verdoemenis als er nog meer plenaire vergaderingen in Straatsburg worden geschrapt, ten voordele van Brussel.

1.3. Europese Raad van 1 en 2 oktober

Het is Axel Buyse nog niet duidelijk wie België als premier zal vertegenwoordigen op de Europese Raad van 1 en 2 oktober. Dat zal blijken uit wat er de komende dagen gebeurt met betrekking tot de totstandkoming van een nieuwe Federale Regering.

Tot eind juli ging de aandacht van de Europese Raad voornamelijk uit naar het MFK en mogelijke oplossingen voor de coronacrisis. De coronacrisis zal natuurlijk nog een hele tijd in het middelpunt van de Europese belangstelling blijven, met de relancepogingen in dat kader, maar ook de brexit zal volop opkomen.

Centraal op 1 en 2 oktober staat de interne markt, gekoppeld aan de digitaliseringsagenda en het industriebeleid. Dat heeft op zich al een belangrijke band met de geopolitieke positie waarin de EU zich bevindt, de relaties met China en de relaties met Turkije, en het concept strategische autonomie.

De coronacrisis heeft immers heel wat problemen blootgelegd: niet alleen problemen met de manier waarop in de meeste lidstaten op de pandemie is gereageerd, maar zeker ook met het niet goed functioneren van de interne markt. Axel Buyse verwijst naar het sluiten van de grenzen en de problemen van de lidstaten met zorgmateriaal. Zo hebben de Duitsers en de Fransen op een bepaald moment de export van zorggoederen verboden.

De crisis heeft ook heel duidelijk aan het licht gebracht dat Europa voor zijn veiligheid in de meest ruime betekenis, voor zijn bevoorrading met strategische goederen, te afhankelijk is geworden van buitenlandse mogelijkheden. Dat is een gevolg van de globalisering, maar de conclusie is dat dat op een aantal terreinen is doorgeschoten. Daarom is het concept van de 'strategische autonomie' ontwikkeld. Europa zou, getuige bijvoorbeeld de saga van de mondkmaskers, inzake vitale grondstoffen en producten zijn eigen boontjes moeten kunnen doppen.

De Vlaamse Regering en nogal wat andere regeringen, waaronder de Nederlandse en de Scandinavische, vrezen dat die strategische autonomie gemakkelijk in een vorm van protectionisme kan resulteren. De vraag is dus waarop het begrip strategische autonomie slaat en waarop niet.

Het begrip 'industriële kampioenen' maakt de jongste jaren opgang. Het is voornamelijk een Frans begrip, maar tot ontredde van sommigen heeft ook Duitsland zich daarbij aangesloten. Dat is de idee dat men de gewone concurrentieregels opzij moet durven te zetten opdat de grootste Europese bedrijven concurrentieel zouden kunnen zijn op de wereldmarkt. Axel Buyse verwijst in dat verband naar de megafusie tussen Siemens en Alstom, die uiteindelijk toch op de klippen is gelopen. Dat houdt gevaren in voor een land als België, waar de kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's) voor de welvaart zorgen. Die kmo's zouden wel eens kunnen worden vormalen in het geweld van de vorming van die grote concerns. Dit is dus een heel belangrijk thema op de komende Europese Raad.

Ook de moeizame relaties met China, wat een concretisering van het begrip industriële kampioenen is, is een thema voor de komende Raad. Op 14 september was er een gesprek tussen EU-president Charles Michel, de voorzitter van de Europese Commissie, Ursula von der Leyen, en Chinees president Xi Jinping, wat niet al te veel concreets heeft opgeleverd. Bedoeling was vooral het gesprek aan de gang te houden. Wel heeft Xi Jinping aangegeven dat ook China naar een koolstofvrije maatschappij wil evolueren tegen 2060, wat belangrijk is. Europa heeft te kennen gegeven een mensenrechtendialoog met China te willen. Het blijft echter duidelijk voor iedereen dat China weliswaar een noodzakelijke partner is in de geglobaliseerde economie, maar een partner die men toch met enig gezond wantrouwen

moet bekijken, omdat die zich niet altijd aan de regels, aan het gelijke speelveld houdt.

Een ander groot thema is Turkije. De wijze waarop dat land zich recent opnieuw heeft ingelaten met het conflict tussen Armenië en Azerbeidzjan over de enclave Nagorno-Karabach, geeft aan dat men ook de 'Turkse beer' in de gaten moet blijven houden, omdat het Erdoganregime heel duidelijk geopolitieke ambities koestert die niet altijd in het belang van de EU zijn. Tegelijkertijd blijft Turkije warm en koud blazen over de exploitatie van het oostelijke deel van de Middellandse Zee. Door de eisen die het land stelt, dreigt een open conflict met Griekenland en Cyprus, waarbij Cyprus dan een gezamenlijk optreden van de lidstaten ten aanzien van de toestand van Wit-Rusland blokkeert. Al die zaken zal men proberen op te lossen.

1.4. Europese Raad van 15 en 16 oktober

Op de Europese Raad van 15 en 16 oktober zal de brexit centraal staan. Axel Buyse wijst erop dat minister-president Jan Jambon heeft geëist dat hij aanwezig zou zijn in de Belgische delegatie, aangezien de brexit voor het allergrootste deel Vlaanderen aanbelangt. Men moet dus rechtstreeks aanwezig kunnen zijn om de Belgische posities tijdens die belangrijke Europese Raad te helpen beïnvloeden. Het is niet duidelijk of dat lukt.

Ook het klimaat zal centraal staan, met de nieuwe voorstellen van de Europese Commissie om de doelstellingen richting 2030 gevoelig op te drijven. Dat wordt een oriëntatiedebat.

Een derde thema zijn de externe relaties, en meer specifiek de relaties van de EU met Afrika, maar Axel Buyse gaat ervan uit dat ook de relaties met China en Turkije ter sprake zullen komen.

1.5. Andere lopende zaken in Europa

Een ander belangrijk punt is de State of the Union van commissievoorzitter Ursula von der Leyen, waarin zij de grote richting heeft aangegeven die de EU volgens de Europese Commissie uitgaat met het beklemtonen van de Europese waarden, de noodzaak om de economische situatie te stabiliseren en de interne markt te versterken.

Axel Buyse verwijst ook naar het referendum waarin de Zwitsers hebben aangegeven dat ze de open grenzen met de EU willen behouden.

Verder is er het 'Climate Target Plan', waarbij de Europese Commissie voorstelt om tegen 2030 naar een reductie van 55 procent te gaan van de broeikasgassen. Later deze week is daar een informele raad over met de klimaatministers. De Vlaamse Regering heeft een aantal kritische noten geformuleerd bij de intern Belgische afstemming, onder meer over de impactstudies voor die opgedreven doelstellingen, over de inspanningen van de andere grote industrieblokken en over de internationale flexibiliteit van die doelstellingen: moeten die per lidstaat worden behaald of gaat het over een globaal Europees streven van alle lidstaten samen?

Een ander belangrijk punt is het debat over hoe de 'Brexit Adjustment Reserve' van 5 miljard euro zal worden verdeeld. Dat geld gaat naar de landen die het zwaarst worden getroffen waaronder ook Vlaanderen, Ierland, Denemarken en Nederland.

Er is ook sprake van het nieuwe migratiepakket van de EC. Grote vernieuwing daarin is de idee dat landen die weigerachtig staan ten aanzien van het opnemen van asielzoekers hun 'schuld' kunnen betalen door de terugkeer van afgewezen asielzoekers te bekostigen.

Tot slot is er de 'Recovery and Resilience Facility', het plan voor herstel en veerkracht van de Europese economie waarvan België 5,1 miljard euro zou krijgen. Axel Buyse vraagt zich af hoe de Vlaamse herstelplannen die in de Septemberverklaring zijn aangekondigd, kunnen worden gekoppeld aan dat Europese herstelplan. Een andere vraag is hoe die intern-Belgische afstemming zal verlopen. Dat zal moeten worden uitgemaakt in overleg met de andere entiteiten van België.

2. Vragen en opmerkingen van de leden

2.1. Interventie van Emmily Talpe

Wat de coronacrisis betreft, bevestigt *Emmily Talpe* dat iedereen uitkijkt naar de relance en dat alle lidstaten zoveel mogelijk willen binnenhalen. Zij hoopt dat de intern Belgische clash geen negatieve neveneffecten zal hebben. Het is de bedoeling dat de landen die het hardst worden getroffen, een financiële boost krijgen. Het is echter niet de Europese Raad, maar de Europese Commissie die de criteria daarvoor vastlegt. Welke criteria zijn dat? En is er, wanneer die criteria vastliggen, voor België nog een wijziging mogelijk van het toegewezen bedrag?

Een ander element is de eis van het Europees Parlement voor een rechtstaatconditionaliteit, die een effect kan hebben op het herstelplan. Hoe denkt Axel Buyse daarover?

Emmily Talpe wil ook graag weten of de 'Brexid Adjustment Reserve' van 5 miljard euro in het geval van een no-deal nog kan worden versterkt. Het is immers belangrijk dat er voldoende middelen komen.

Die extra middelen moeten ook worden betaald, er is sprake van een lening die tegen 2085 zou worden terugbetaald via verschillende soorten Europese belastingen, maar het is nog niet duidelijk hoe die procedure zal verlopen. In elk geval kan het niet de bedoeling zijn om innovatie en vooruitgang tegen te houden, aldus Emmily Talpe.

2.2. Interventie van Annick Lambrecht

Wat de verdeling van die 5 miljard euro betreft, wil *Annick Lambrecht* graag weten wanneer duidelijk zal zijn hoeveel er naar Vlaanderen gaat en wat de deadline ter zake is. Wat denkt Axel Buyse, gezien zijn ruime ervaring, dat Vlaanderen zou ontvangen ten slotte?

2.3. Interventie van Karin Brouwers

Vanaf 2028 zullen de Europese lidstaten extra bijdrages moeten leveren, aangezien de afbetaling van het herstelplan dan van start gaat. *Karin Brouwers* is benieuwd naar de additionele afdracht van België, ook al lijkt het nog veraf.

Zij bevestigt wat Axel Buyse eerder zei, namelijk dat elke lidstaat aan het begin van de coronacrisis een eigen koers begon te varen waarbij de solidariteit met andere lidstaten onder druk stond. Vraag is nu in welke mate dat nieuwe MFK voorziet in een structureel samenwerkingsverband, op welke vlakken er dan samenwerking zou zijn en of daarvoor een budget wordt uitgetrokken in dat MFK.

De deur naar nieuwe belastingen is opengezet. Zijn daar grendels ingebouwd en gaat het om een tijdelijk middel of om een vast onderdeel van het Europese instrumentarium?

Wat de EU-sancties ten aanzien van Wit-Rusland betreft, wil Karin Brouwers graag weten hoe dit dossier evolueert. Momenteel is er nog geen akkoord maar hoe gaat dat verder? Zij maakt zich steeds meer zorgen over de rol van Turkije in de oostelijke Middellandse Zee en vraagt zich af of de EU zich niet moet bezinnen over de opties voor toetredingsonderhandelingen enzovoort. Axel Buyse zei in zijn uiteenzetting dat dit wellicht ter sprake komt tijdens de volgende top, maar welke maatregelen kan de EU intussen nemen ten aanzien van Turkije?

Voor de brexit is er voorzien in 5 miljard euro in geval van een deal, maar kunnen er meer middelen uitgetrokken worden in geval van een no-deal. Hoe zal dit worden verdeeld tussen de landen die Axel Buyse eerder opsomde?

Ook voor het herstelplan komt er 5 miljard euro. Karin Brouwers gaat er vanuit dat er dan eerst op Belgisch niveau moet worden afgesproken hoe de verdeling zal verlopen, voor de dossiers kunnen worden ingediend. Zij wil graag weten hoe dit zal verlopen.

2.4. Interventie van Karl Vanlouwe

De vragen van *Karl Vanlouwe* sluiten aan bij de eerder gestelde vragen. Wat het Vlaamse herstelplan betreft, vraagt hij Axel Buyse of hij de criteria van het verdeelingsmechanisme kan toelichten. Tot voor een paar maanden was er sprake van de werkloosheidscijfers in 2018-2019, een periode waarin Vlaanderen het bijzonder goed deed met een lage werkloosheid. Wanneer dat criterium effectief wordt gebruikt, zal Vlaanderen minder aanspraak kunnen maken op die herstellfondsen.

Karl Vanlouwe vraagt net als de vorige vraagstellers meer toelichting bij de verdeling van de middelen uit het brexitfonds, en bij het intern Belgische verloop. Hij hoopt, wellicht met de rest van de commissie, dat Axel Buyse op de volgende top aanwezig zal zijn om de Vlaamse belangen te verdedigen. Aangezien Nederland zou hebben aangedrongen op een nieuwe behoefteanalyse, moet de behoefteanalyse van de EU eventueel worden bijgestuurd of overgedaan. Dat schept de mogelijkheid om te wegen op de onderhandelingen over de verdeling van het brexitfonds.

Tot slot heeft Karl Vanlouwe het nog over Turkije. De Armeense enclave Nagorno-Karabach is destijds door Stalin toegewezen aan de toenmalige Sovjetrepubliek Azerbeidzjan, hoewel daar een overwegend christelijk-Armeense bevolking leefde. Bij het uiteenvallen van de Sovjet-Unie werd Armenië een onafhankelijke staat, net als Azerbeidzjan. De bevolking van Nagorno-Karabach koos er toen voor om een zelfstandige entiteit te worden. Dat heeft tot een groot conflict geleid, met tienduizenden doden, en het vormt ondertussen al bijna dertig jaar een bevroren conflict. De laatste dagen was er opnieuw een opflakking, waarbij het leger van Azerbeidzjan opnieuw stellingen van Armenië en Nagorno-Karabach is binnengevallen. Opvallend daarbij is dat Azerbeidzjan een nieuwe partner heeft gevonden in Turkije: Turkije zou Syrische strijders zich in het conflict laten mengen.

Enkele maanden geleden waren er ook al de spanningen met Griekenland over de boringen in een gebied in de Middellandse Zee. En er was nog een ander conflict met Turkije, dat de grenzen openstelde en vluchtelingen per bus richting Europa wilde brengen. President Erdogan verklaarde toen dat ze de poorten richting Europa zouden openzetten. Ten slotte zijn er ook de schendingen van bepaalde vrijheden, waarbij Turkse journalisten worden aangehouden.

Toch is Turkije nog altijd een kandidaat-lidstaat en ontvangt het bijgevolg pre-toetredingssteun van de Europese Unie. Hij vraagt of men het realistisch acht dat de Europese Raad een beslissing neemt over de toetreding van dat land. Hij vraagt om de onderhandelingen met kandidaat-lidstaat Turkije te stoppen, want de onderhandelingen blijven intussen aanslepen, zonder dat er echte stappen worden gezet.

3. Antwoord van Axel Buyse

Axel Buyse gaat systematisch in op de vragen van de leden.

3.1. Nationale herstelplannen

De Europese Commissie heeft een taskforce opgericht van een tachtigtal ambtenaren die de komende maanden de nationale herstelplannen zal moeten doorlichten. Er werd intussen wel een reeks richtlijnen opgesteld over hoe die nationale plannen eruit moeten zien. Dat blijkt overigens een bijzonder ingewikkelde zaak te zijn, en daarom werd al beslist om zo snel mogelijk een kleine ambtelijke Vlaamse projectgroep op te richten om aan Vlaamse kant die oefening te kunnen doen. De projectgroep rekent op verdere instructies van de Vlaamse Regering om de Vlaamse relanceplannen te koppelen aan het nationale Belgische herstelplan dat de Commissie vraagt.

Een van de belangrijke punten vormen grensoverschrijdende projecten. Die lijken hem voor de Vlaamse economie van groot belang te zijn. Vanuit de taskforce kreeg hij signalen dat lidstaten de neiging vertonen om alleen intern, nationaal te kijken, en alleen projecten op te starten die zich tot hun eigen grondgebied beperken. Dat is een normale reflex, maar het is een reflex die Vlaanderen zich niet mag veroorloven, vindt hij. Hij verwijst hierbij naar een aantal projecten die van vitaal belang zijn voor de Vlaamse economie, bijvoorbeeld voor de verdere uitbouw van North Sea Port. Zo is er de noodzaak om de bestaande goederenlijn Gent-Zelzate door te trekken tot Terneuzen. Hij verwijst ook naar de IJzeren Rijn of de nieuwe versie 3RX; ook dat zou deel moeten uitmaken van de relanceplannen. Maar dan moet Nederland natuurlijk ook bereid zijn om daarin mee te gaan, merkt hij op.

Een andere samenwerking tussen België en Nederland is die tussen ArcelorMittal en Dow Chemical in Terneuzen. Een deel van de rookgassen van de Belgische hoogovens zou immers kunnen worden opgevangen om dan per pijpleiding naar Dow Chemical te gaan. Daar kunnen ze dan als petroleumvervangende grondstof dienen voor plastics. Er is ook een groot plan vanuit de havens van Antwerpen en Rotterdam om samen zoveel mogelijk CO₂ op te vangen uit de bedrijven die op hun terreinen gevestigd zijn, en die voorlopig op te bergen in lege gasvelden ter hoogte van de haven van Rotterdam. Dat zijn verschillende projecten die grote voordelen zouden bieden, maar waarvoor samenwerking met Nederland cruciaal is.

3.2. Brexit Adjustment Reserve

De Brexit Adjustment Reserve staat momenteel nog in de steigers. Er is wel al contact geweest met het directoraat-generaal Regio van de Europese Commissie in een poging om de criteria te beïnvloeden. Europa vraagt om rekening te houden met de disproportionele impact van de brexit op de economie van de lidstaten. Het is duidelijk dat Slovenië bijvoorbeeld beduidend minder te lijden zal hebben onder de brexit dan de Noordzeelanden. Europa wil ook berekenen wat de langetermijngevolgen van de brexit op de lidstaten zullen zijn. Men moet daarbij rekening houden met de handelsintensiviteit van de verschillende lidstaten en de deelstaten.

Voor Vlaanderen is intussen al bekend dat het Verenigd Koninkrijk de vierde handelspartner is.

3.3. Extra middelen

Wat de extra middelen betreft, zegt hij dat uit de laatste Europese Raad eind juli slechts één nieuw potentieel eigen middel van de Europese Unie naar voren is gekomen: de taks op niet-gerecycleerd plastic. Dat is iets wat Vlaanderen wellicht toejuicht, vermoedt hij, omdat Vlaanderen op het vlak van recyclage tot de toonaangevende regio's behoort. Voor de grotere vervuilers zou het een aanzienlijke extra kost betekenen. Eventuele nieuwe middelen worden nu besproken tijdens onderhandelingen tussen de Europese Commissie, de Europese Raad en het Europees Parlement. Het Europees Parlement kan daarbij geen amendementen indienen, en kan dus enkel akkoord gaan met een compromisvoorstel.

Axel Buyse gelooft wel dat er hardere afspraken zullen komen over nieuwe eigen middelen voor de Europese Commissie om de zware leningen af te betalen. Zo is er onder meer sprake van een digitaks voor de grote digitale spelers. Men is dus wel degelijk op zoek naar extra middelen, en naar een datum waarop die moeten worden ingevoerd.

Wat de verdeling van de 5 miljard euro betreft: men heeft er nog geen zicht op wanneer dat er zou komen. Die besprekingen over de Brexit Adjustment Reserve zijn nog maar pas opgestart, dus men is nu nog bezig met het concretiseren van dat idee. Het is mede dankzij België dat dit idee in het MFK is opgenomen. Het is in elk geval zaak om dit voor het einde van het jaar te bepalen, want dan komt de brexit er definitief.

Wat de vraag van mevrouw Brouwers betreft over de additionele afdrachten en de zoektocht naar eigen middelen, vermeldt hij dat Europa daar druk mee bezig is. Het is momenteel moeilijk te zeggen of dat blijvend of eenmalig is. Het is wel duidelijk dat vooral de noordelijke landen dit als een eenmalige operatie beschouwen. Duitsland heeft zich lange tijd verzet tegen de Europese Unie die geld leent op de financiële markten, dus tegen het 'mutualiseren' van schuld. Maar uiteindelijk is Duitsland toch gezwicht, omdat er nood was aan een groots initiatief in de strijd tegen het coronavirus. Het zal moeten blijken hoe efficiënt die middelen worden aangewend, denkt Axel Buyse. De vraag is of de Europese instellingen er inderdaad in slagen om betaalbare en aanvaardbare nieuwe belastingen te bedenken, om te beletten dat de lidstaten extra moeten afdragen. Men moet in elk geval beletten dat er een nieuw belastingniveau wordt gecreëerd.

3.4. Situatie in Wit-Rusland

De situatie in Wit-Rusland noemt Axel Buyse een zielig schouwspel. Er loopt op Europees niveau een fundamenteel debat over de wijze waarop het buitenlandbeleid van de EU tot stand moet komen, en dat blijkt een eerder heikele kwestie te zijn. Het gaat dan over de manier waarop men kan stemmen. De vraag is of de grote beslissingen over het buitenlandse beleid nog altijd met unanimité moeten worden genomen, waarbij elke lidstaat akkoord gaat met een bepaalde aanpak ten aanzien van buitenlandse mogelijkheden. Misschien moet men eerder overschakelen op een stelsysteem waarbij één land niet langer in staat is de hele Europese Unie te beletten om bepaalde sancties te nemen, in dit geval ten aanzien van Wit-Rusland. Maar als men van die unanimiteitsregeling afstapt, geeft men ook voor een stuk de soevereiniteit van de lidstaten op. Anderzijds is de hele Europese Unie net gebouwd op de afdracht van soevereiniteit.

Het is volgens Axel Buyse in elk geval bijzonder moeilijk om de grote ambitie van Ursula von der Leyen te realiseren om van de Europese Unie ook een geopolitieke unie te maken die haar tanden kan laten zien aan het buitenland. Op dit ogenblik zet Emmanuel Macron de Cyprioten onder druk om niet langer sancties tegen Wit-Rusland afhankelijk te maken van het opvoeren van druk op Turkije. Daar staat tegenover dat Frankrijk zich als enige lidstaat, buiten Griekenland, heel sterk geëngageerd heeft om Turkije een halt toe te roepen door in volle vakantieperiode een Frans fregat en twee gevechtsvliegtuigen te sturen om duidelijk te maken: 'tot hier en niet verder'. Dat geeft Emmanuel Macron een hefboom om Cyprus tot wat meer toegeeflijkheid te brengen in de zaak van Wit-Rusland maar het illustreert het moeilijke karakter van het tot stand komen van een Europees internationaal beleid.

3.5. Houding ten aanzien van Turkije

Turkije blijft een moeilijke kwestie. Men is geconfronteerd met een Turks regime dat het pan-Turkse ideaal huldigt. Dat bestaat al lang. Dat loopt tot en met de Oeigoeren in China. Het zijn alle volkeren die een Turkse taal spreken, een taal die tot de Turkse taalfamilie behoort. Het is een onderdeel van het geopolitieke beleid van Erdogan. Ook de Azeri's spreken een Turkse taal. Dat verklaart meteen, samen met een generatie-oud conflict tussen de Turkse staat en de Armeniërs, dat dit een gevaarlijke cocktail kan worden.

Hoe reageert Europa? Aan de ene kant is er de Franse aanpak. Europa kan niet langer eenzijdig een beroep doen op de Amerikaanse militaire paraplu. Hij snijdt daarmee een heikel punt aan. Hij benadrukt dat het zijn eigen inzichten zijn, gebaseerd op de jaren dat hij als journalist de buitenlandse politiek heeft gevolgd. Soms moet je kunnen duidelijk maken waar de grenzen liggen van wat agressieve landen vermogen. Op sommige niveaus gedraagt Turkije zich als een agressief land. Dat stelt Europa voor een groot dilemma. Geen enkele Europese lidstaat denkt op dit ogenblik nog serieus aan het op korte termijn opnemen van Turkije als 28e lidstaat. Aan de andere kant aarzelt men ook om de onderhandelingsgesprekken op te zeggen. Het is een standpunt van een aantal Vlaamse partijen om dat te doen, anderen staan daar aarzelend tegenover. Het Turkse regime laat zich momenteel niet van zijn fraaiste kant zien. Dat slaat onder andere op de migratiepolitiek, maar ook op hun verdere bemoeienissen in Syrië en hun bemoeienissen in heel het Nabije Oosten.

Als Axel Buyse mag spreken vanuit het standpunt van een expert internationale zaken met uitspraken die de Vlaamse Regering niet binden, noemt hij Turkije een heel moeilijk geval. Men zal de Turken voor een keuze moeten stellen met een open boodschap, waar Duitsland op dit ogenblik probeert aan te werken, een mengeling van standvastigheid en duidelijkheid in de boodschap waarmee de EU tegelijkertijd de bruggen niet helemaal opblaast. Men zal moeten zien waar dat toe leidt en nauwgezet in de gaten houden hoe het Erdoganregime verder manoeuvreert.

3.6. Houding ten aanzien van Wit-Rusland

Ook Wit-Rusland blijft een moeilijke zaak. Iedereen weet hoe Rusland heeft gereageerd op de grote morele steun die vanuit de Europese Unie en haar lidstaten naar Oekraïne is gegaan ten tijde van de Maidanrevolutie. Het nettoresultaat daarvan is al bij al vrij mager en een beetje als een boemerang in het gezicht van Europa maar vooral in het gezicht van de Oekraïners teruggekomen. Hij twijfelt niet aan het nut en de noodzaak van de Maidanrevolutie, maar dat heeft Poetin het excuus gegeven om de Krim aan te hechten en een bloeddorstige oorlog in het oosten van Oekraïne te beginnen. De Europese Unie wil niet hetzelfde veroorzaken in Wit-Rusland omdat de Wit-Russische bevolking op die manier nog slechter af zou zijn dan in haar huidige situatie. Axel Buyse heeft alle begrip voor

solidariteitsmanifestaties voor Wit-Rusland en voor bijvoorbeeld het sanctioneren van de zogenaamde president Loekasjenko en zijn naaste medewerkers. Het zou een terechte keuze zijn om hen als het ware de toegang tot de Europese Unie te ontfemen voor de manier waarop ze zich gedragen. Aan de andere kant mag men niet te ver gaan want Poetin staat bij wijze van spreken te popelen om zijn verbaal toegezegde steun om te zetten in een harde steun, en dat zou catastrofaal zijn. De spreker hoopt dat ook de Wit-Russische bevolking, die echt in een nieuwe manifestatie van duidelijke volkswil is geschoten, stand houdt ondanks alle harde repressie, en uiteindelijk kan zegeviëren en een regime tot stand brengen dat niet Russisch-vijandig is, want dan zijn ze gezien, maar dat een tussenpositie, een brugpositie tussen Rusland en de Europese Unie tot stand kan brengen. Europa kan zich geen eeuwige vijandschap met Rusland permitteren maar moet met Rusland tot een soort modus vivendi komen in de toekomst, hoe hard men ook kritiek kan hebben op de interne situatie van dat land.

3.7. Recovery and Resilience Facility

Het blijft een moeilijke vraag hoe men de 'Recovery and Resilience Facility' zal oplossen. Axel Buyse meent dat men nu hard aan het werk moet gaan met alle potentiële projecten die gericht moeten zijn op de toekomst, op het moderniseren van de Vlaamse economie, de beruchte transitie-agenda, met 20 procent van de middelen in dat fonds die naar de digitalisering van de economie moet gaan en 37 procent naar een verduurzaming van de economie. Dat zijn geen onmogelijke doelstellingen. De Vlaamse ondernemers zijn al volop bezig met die transitie en zullen die middelen heel goed kunnen gebruiken. Vlaanderen moet ook heel duidelijk een lijst met prioriteiten tot stand brengen, een beetje dankzij en tegen de stakeholders in die zitten de trappen om hun projecten naar voren te schuiven. Dan moet men het gesprek aangaan, dat hopelijk geen confrontatie wordt maar een echt gesprek, met het federale niveau en de andere deelstaten, om tot een eerlijke verdeelsleutel te komen. Hopelijk kan men dit boven de partijpolitieke tegenstellingen houden zodat men zo snel mogelijk in serieus overleg kan treden met de Europese Commissie om groen licht te krijgen voor onze projecten. Die moeten met zoveel Europese programma's in overeenstemming kunnen worden gebracht, dat dit werkelijk een moeilijke opgave wordt.

De *voorzitter* beaamt dat men dat over de partijgrenzen en politieke constellatie heen moet opnemen, met gezond verstand en in het belang van Vlaanderen en ons land. Zij heeft er vertrouwen in dat de aanwezige collega's dat in elk geval zullen meenemen naar het federale niveau waar een aantal knopen zullen moeten worden doorgehakt. Zij dankt de spreker voor zijn bijdrage.

Axel Buyse sluit af door er op te wijzen dat hij op bepaalde momenten duidelijk heeft gemaakt dat hij zijn persoonlijke inzichten naar voren bracht – die zijn niet noodzakelijk ook posities van de Vlaamse Regering.

Cathy COUDYSER,
voorzitter

Joris NACHTERGAELE
Johan DECKMYN,
verslaggevers